

Nederlandse
Boek
verkopers
bond

Jaarverslag

2000

Voorwoord

Het jaar 2000 zou het jaar worden waarin de evaluatie van de vaste boekenprijs van start zou gaan. Een belangrijk gebeuren voor een kabinet dat van alle waarden de economische wel heel hoog in het vaandel heeft staan. En wat klinkt er dan schoner dan de woordencombinatie 'vrije prijsconcurrentie'. Het jaar 2000 duurde en duurde echter zonder dat er een begin gemaakt werd met de evaluatie. Het bleef opvallend stil tot de vijfde dag van de twaalfde maand. Toen was daar toch nog onverwachts de brief van de minister van Economische Zaken A. Jorritsma, waarin zij aankondigde dat binnenkort twee planbureaus en twee onderzoeksbureaus met de evaluatie van start zouden gaan.

Het eerste jaar van de periode die voor de evaluatie was uitgetrokken, was al met al dus verloren gegaan en de vrees rees dat aan de zogewenste zorgvuldigheid onder druk van de tijd afbreuk zou worden gedaan.

Maar ging er wel een jaar verloren? Geenszins, want 13 dagen nadat haar brief bij ons door de bus gleed, wist mevrouw Jorritsma in de haar bekende krachtige termen reeds te vertellen wat het resultaat van het onderzoek zou zijn: de vaste boekenprijs nadert haar einde. Zij maakte die visie bekend voor een forum van uitgevers van kranten, tijdschriften en boeken, een wat eenzijdig gezelschap naar mijn mening. Zij gebruikte woorden als 'anachronisme', 'teveel een geloofsartikel', 'oneerlijke en belemmerende werking', 'struisvogels', 'de tucht van de markt' en 'binnenkort wellicht geen issue meer'. Duidelijke taal dus, maar ook ongewenste taal op een ongewenst moment. Wat heeft het voor zin na deze uitspraken om als NBb nog mee te werken aan het onderzoek? De pers vermeldde immers al hoe het volgens de minister zal aflopen, voordat het onderzoek zelfs begonnen is.

Maar toch is er wellicht reden om blij te zijn met deze faux pas van mevrouw Jorritsma. Immers, zij heeft ons opnieuw op de feiten gedrukt dat wij in het jaar 2001 ons met extra energie moeten inzetten om te benadrukken waarom juist het boek, waarom juist de lezer gediend is met een uitzonderingspositie

in de wereld van de vrije prijsconcurrentie. Zolang niet bewezen is dat andere middelen de elementen van pluriformiteit van het boekenaanbod en de brede beschikbaarheid eveneens veiligstellen, blijft de NBB van mening dat de vaste boekenprijs gehandhaafd moet blijven. Elementen, waarvan ook de minister gelukkig zegt ze als belangrijke waarden te erkennen.

Tot nu toe worden die waarden door de succesvolle interne subsidiëring binnen het boekenvak veiliggesteld. Als die mogelijkheid wegvalt, zal een manuscript steeds meer afhankelijk worden van externe subsidiëring door overheidsafhankelijke instanties, zonder welke vele geen schijn van kans meer zullen hebben om op de markt te komen. In een land dat als vanouds befaamd is om zijn vrijheid van drukpers en vrijheid van meningsuiting, zou zo'n ontwikkeling een gruwel moeten zijn en dat zeker voor een minister van onverdacht liberale huize.

Wim Karssen
voorzitter

Inhoudsopgave

De markt	7
<i>De algemene markt</i>	
<i>De wetenschappelijke markt</i>	
<i>De educatieve markt</i>	
<i>Multimedia</i>	
<i>Tijdschriften</i>	
<i>Internet</i>	
Distributie	17
<i>Distributiecommissie</i>	
<i>Centraal Boekhuis</i>	
<i>Scholtens</i>	
Vaste boekenprijs	21
<i>Ontwikkelingen</i>	
Promotie	23
<i>De CPNB</i>	
<i>De Boekenbon</i>	
Personeel	27
<i>Opleidingen</i>	
<i>CAO's</i>	
De Nederlandse Boekverkoopersbond	29
<i>NBb-groepen</i>	
<i>NBb-beleid</i>	
<i>Ledenbestand en personalia</i>	
<i>In memoriam</i>	
Samenstelling besturen, commissies en werkgroepen	37

Behoud geen resten.
Stap over haar schreef.
Zij blijft de welriekende dreef
in jouw verwoeste gewesten.

Van: Hugo Claus, "Wreed Geluk"

De markt

De algemene markt

De Speurwerk Boekenomnibus (SBO) over 2000 laat zien dat het bedrag van de consumentenbestedingen aan algemene boeken via de boekhandel vanaf 1990 een gemiddelde groei van een kleine 2% per jaar heeft gehad. Hoewel het marktaandeel van de boekhandel in 2000 terugliep (van 67,3% in 1999 tot 63,4% in 2000) blijft de boekhandel, met een bedrag aan consumentenbestedingen van 557 miljoen gulden, bij uitstek het verkoopkanaal van algemene boeken.

Het ramsjkanaal zit, na een opmerkelijk slecht 1999, in 2000 duidelijk weer in de lift (van 1,7% in 1999 naar 2,9% in 2000). Ditzelfde scenario geldt in mindere mate tevens voor de afzet binnen het cluster 'Overige kanalen', waartoe bijvoorbeeld ook Albert Heijn gerekend wordt (van 10,5% in 1999 naar 11,1% in 2000). Tenslotte stijgt het marktaandeel van het kanaal 'Clubs, (internet)post-orderaars,' eveneens behoorlijk in 2000 (van 20,5% in 1999 naar 22,7% in 2000). Het internet speelt, blijkens het onderzoek, nog steeds een bescheiden maar duidelijk toenemende rol in de verkoop van algemene boeken in Nederland.

In 1999 bedroeg de gemeten omzet 7 miljoen gulden. Het marktaandeel was daarmee 0,8%. In 2000 is de omzet via internet gestegen naar 16 miljoen gulden, ofwel 1,8%. Deze toenemende groei geeft duidelijk aan dat de verwachting gerechtvaardigd is dat de verkoop van algemene boeken via internet de komende jaren nog sterker zal gaan stijgen. Verderop in dit jaarverslag wordt dieper ingegaan op de verkoop van boeken via internet.

7
L

Tabel 1

Verdeling naar verkoopkanaal, vergelijking 1999 en 2000 met 1990 op basis van de SBO (in percentages)

	1990	1999	2000	mutatie laatste jaar	mutatie in 11 jaar
Boekhandel	62,5	67,3	63,4	- 3,9	+ 0,9
Clubs en postorder	23,8	20,5	22,7	+ 2,2	- 1,1
Ramsjkanalen	2,0	1,7	2,9	+ 1,2	+ 0,8
Overige kanalen	11,7	10,5	11,1	+ 0,6	- 0,6
<i>Totaal</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>		

Tabel 2

**Boekhandelsomzet, vergelijking 2000 met 1990 op basis van de SBO
(in gulden) Omzet x f 1.000.000**

	1990	2000	mutatie in 11 jaar
Kinderboek	29	54	+ 25 = + 86%
Literatuur	125	178	+ 53 = + 42%
Romantische fictie	26	9	- 17 = - 65%
Spanning	44	91	+ 47 = + 105%
Overige fictie	7	7	+ 0 = + 0%
Vrije tijd, hobby, doe 't zelf	63	44	- 19 = - 31%
Mens, maatschappij, gezondheid	95	99	+ 4 = + 5%
Overig informatief	70	75	+ 5 = + 7%
<i>Totaal</i>	<i>459</i>	<i>557</i>	<i>+ 98 = + 21%</i>

Tabel 3

**Boekhandelsomzet, vergelijking 2000 met 1990 op basis van de SBO
(in indexcijfers) Index 1990 = 100**

	1990	2000
Kinderboek	100	186
Literatuur	100	142
Romantische fictie	100	35
Spanning	100	205
Overige fictie	100	107
Vrije tijd, hobby, doe 't zelf	100	69
Mens, maatschappij, gezondheid	100	105
Overig informatief	100	108
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>121</i>

Tabel 4

Omzetopbouw van de boekhandel, vergelijking 2000 met 1990 op basis van de SBO (in procenten)

	1990	2000	mutatie in 11 jaar
Kinderboek	6,3	9,6	+ 3,3
Literatuur	27,2	31,9	+ 4,7
Romantische fictie	5,8	1,6	- 4,2
Spanning	9,7	16,4	+ 6,7
Overige fictie	1,5	1,3	- 0,2
Vrije tijd, hobby, doe 't zelf	13,7	7,8	- 5,9
Mens, maatschappij, gezondheid	20,7	17,8	- 2,9
Overig informatief	15,2	13,5	- 1,7
<i>Totaal</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	

Tabel 5

Marktaandeel van de boekhandel uitgedrukt in guldens, vergelijking 2000 met 1990 op basis van de SBO (in procenten)

	1990	2000	mutatie in 11 jaar
Kinderboek	57,1	61,8	+ 4,7
Literatuur	77,5	72,6	- 4,9
Romantische fictie	39,5	24,1	- 15,4
Spanning	61,2	59,0	- 2,2
Overige fictie	29,7	68,2	+ 38,5
Vrije tijd, hobby, doe 't zelf	54,3	56,1	+ 1,8
Mens, maatschappij, gezondheid	63,3	65,7	+ 2,4
Overig informatief	73,8	65,3	- 8,5
<i>Totaal</i>	<i>62,5</i>	<i>63,4</i>	<i>+ 0,9</i>

Bron: *Speurwerk Boeken Omnibus (veldwerk NIPO) (c) 1999 Stichting Speurwerk, Amsterdam*

De wetenschappelijke markt

De wetenschappelijke markt omvat de volgende producten: wetenschappelijke tijdschriften, losbladigen, wetenschappelijke informatiedragers en wetenschappelijke boeken. Onder wetenschappelijke boeken verstaat de NBB "boeken die hoofdzakelijk door studenten in het hoger beroepsonderwijs en/of wetenschappelijk onderwijs primair worden gebruikt in het kader van onderwijs/opleiding, alsmede boeken die een wetenschappelijk karakter dragen en/of worden gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden". De markt bestaat voornamelijk uit studenten uit het HBO en WO, institutionele klanten en klanten die in een vrij beroep werkzaam zijn, de "professionele particulieren". Zowel het aantal HBO-studenten als WO-studenten is in het studiejaar 1999/2000 gestegen.

Tabel 6
Studentenaantallen in het HBO en WO 1995-2000

	HBO (inclusief deeltijd)	WO (inclusief deeltijd)
1995/1996	271.905	177.620
1996/1997	276.257	165.880
1997/1998	281.949	160.715
1998/1999	290.530	160.420
1999/2000	303.360	164.012

Bron: CBS

Op de wetenschappelijke markt is in 2000 sprake van een stabiele tot licht stijgende omzet. De ontwikkelingen die er zijn, hebben te maken met de afzetkanalen. De importantie van de verkoop via het internet neemt toe, hetgeen overigens niet noodzakelijkerwijs ten nadele van de NBB-leden is; met name de leden van de Groep van Wetenschappelijke en zelfimporterende Boekhandels (GWB) zijn manifest op het internet aanwezig.

De stijgende internetverkoop heeft voor wat betreft kwantumverkoop te maken met de studentenmarkt. Boekhandels die uitsluitend op het internet opereren kennen een ander -en lager- kostenpatroon. Alhoewel de service van internetaanbieders de service van de reguliere boekhandel niet kan evenaren, zijn internetaanbieders voor wat betreft het buitenlandse boek -door dit lage kostenpatroon- regelmatig goedkoper. De wetenschappelijke boekhandel heeft

in reactie hierop onder meer nieuwe campusfilialen gesticht of zijn verhuisd naar betere locaties op de campus.

De impact van de digitalisering is vooralsnog beperkt. De eerste proeven met e-learning worden nu gehouden en de rol van de boekhandel hierin is nog niet uitgekristalliseerd.

De professionele particulieren hebben hun weg terug naar de boekhandel gevonden. Aan de internetverkopen is te merken dat de consument steeds vaker kiest voor de GWB-leden. Veel wetenschappelijke boekhandels hebben hun positie versterkt door het houden van instore acties en het uitdragen van 'shopping is fun', ook voor wetenschappelijke boeken. De verwachting is dat deze tendens zich zal voortzetten.

De educatieve markt

In de definitie van de NBB omvat het educatieve boek "boeken die hoofdzakelijk door leerlingen in het basisonderwijs en/of voortgezet onderwijs en/of voorbereidend beroepsonderwijs en/of middelbaar beroepsonderwijs primair worden gebruikt in het kader van onderwijs/opleiding, met uitzondering van woordenboeken". De Groep Educatieve Uitgevers (GEU) zette in deze sector in 1999 in totaal 591 miljoen gulden om, een stijging ten opzichte van 1998 van 35%. Over 2000 heeft de GEU nog geen cijfers bekend gemaakt. Het marktaandeel van de GEU in de totale educatieve sector is $\pm 95\%$.

De omzet in educatieve boeken is in 2000 in vergelijking met 1999 slechts licht gestegen ten opzichte van 1999, toen de onderwijsvernieuwing met betrekking tot de tweede fase voor hoge omzetten zorgde. De stijging is mede te danken aan de vernieuwing in het voortgezet middelbaar beroepsonderwijs (VMBO).

In 2000 is sprake van een sterke verbetering voor wat betreft tijdige uitlevering van schoolboeken; $\pm 40\%$ meer boeken werd op tijd uitgeleverd waardoor het percentage niet op tijd geleverde boeken daalde tot 7%. Enerzijds hebben de tijdige leveranties te maken met het feit dat er minder nieuwe titels op de markt zijn verschenen. Anderzijds is dit te danken aan de werkafspraken tussen het onderwijs (VVO), uitgevers (GEU) en de schoolboekspecialisten (Samenwerkende Educatieve Boekverkopers en de Bunnikgroep); veel scholen hadden in mei 2000 de boekenlijsten klaar zodat uitgeverij en boekhandel hun intentie om op tijd te leveren grotendeels konden waarmaken. Alhoewel er goed samengewerkt is en de werkafspraken duidelijk hun vruchten beginnen af te werpen, blijft er altijd ruimte voor verbetering.

In juni 2000 diende een oudervereniging een klacht in bij de NMa over de prijs van schoolboeken. Basis voor de klacht is de gestegen prijs voor school-

Aarde noopt ons tot zaaien
en draagt zorg voor ons vergaan.

Van: Eddy van Vliet.

Uit: "Als een moeder haar zoontje van tachtig" gedichten voor Guillaume van der Graft

boeken. Ouders vrezen dat niet alleen de onderwijsvernieuwing debet is aan de prijsverhoging, maar ook prijsafspraken tussen educatieve uitgevers onderling.

Aad Nuis, heeft in zijn hoedanigheid van KVB-voorzitter en in overleg met de direct betrokken vakgenoten de brochure *Een pak boeken. Over waarde en prijs van leermiddelen vooral in het voortgezet onderwijs* geschreven. In deze brochure wordt de productie, de prijs en de complexe distributie van een schoolboek helder uiteengezet. Vervolgens heeft de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak (KVB) een overleg georganiseerd met vertegenwoordigers van ouders en scholen. Tijdens deze ontmoeting zijn veel misverstanden uit de weg geruimd en is in een constructieve sfeer gesproken over de vaste boekenprijs. De klacht bij de NMA staat los van de evaluatie van de vaste boekenprijs (zie pagina 21).

Multimedia

Hoewel verkoopaantallen niet veel verschillen met die van vorig jaar, is de omzet in geld gemeten dit jaar voor het eerst gedaald. Een sterke daling van de gemiddelde prijs, naar f 31,- (in het vorig jaar zakte de prijs al van f 40,- naar f 37,40), ligt hieraan ten grondslag. De prijsdaling is mede veroorzaakt door de sterke concurrentie; de verkoop van cd-roms verspreidt zich in toenemende mate over de verschillende verkoopkanalen. Deze branchevervaging, en de daarmee samenhangende prijsverlagingen, brengt veel uitgeverijen en leveranciers in de problemen, waardoor deze dumppartijen op de markt brengen die, op hun beurt, de prijserosie verheviggen.

Dat deze bewegelijke markt zijn sporen trekt in het landschap van aanbieders en verkopers, is duidelijk te zien. Het zijn de grote partijen aan aanbod- en retailzijde die er in slagen temidden van het prijsgeweld overeind te blijven. Het aandeel van de boekhandel in deze markt krijgt steeds duidelijker vorm. Turning Point, de inkoopcombinatie die mede op initiatief van de NBb is opgericht, heeft een groei geconstateerd van zogenaamde family-entertainment-software en de software die meer op de professionele markt is gericht. Het toenemend gebruik van internet knaagt aan de poten van het segment info-tainment. Ook Turning Point heeft haar marktaandeel wat zien teruglopen en zal zich in 2001 richten op de segmenten die in 2000 het sterkst bleken en op de ontwikkelingen op het gebied van DVD en spelcomputers als Playstation 2 en de nieuwe X-Box machine van Microsoft.

Tijdschriften

In 1999 is de tijdschriftencommissie in ere hersteld, onder andere vanwege het feit dat de boekhandel en tijdschriftenspecialzaak (de zogeheten vakhandel) in vergelijking met bijvoorbeeld de Levensmiddelendetailhandel (LDH) terrein aan het verliezen is waar het de verkoop van tijdschriften betreft (tabel 7 en tabel 8 illustreren de ontwikkeling van de diverse marktaandelen). Verlengde openingstijden en een uitbreiding van het assortiment in de LDH zijn daarvan de belangrijkste oorzaken. Met ingang van 1 juli 2000 werd, onder druk van de NMa, bovendien de verticale prijsbinding voor tijdschriften verlaten. De Tijdschriftencommissie heeft in een aantal vergaderingen vertegenwoordigers ontvangen van de twee belangrijkste grossiers Aldipress en Betapress. Beide vertegenwoordigers hebben de plannen voor de nabije toekomst toegelicht en hun visie gegeven op het te verwachten effect dat het loslaten van de vaste prijs zou hebben voor boekverkopers. Tot nu toe blijkt dat het tweede half jaar nog geen aantoonbare dalingen in de verkoop van tijdschriften via de vakhandel heeft laten zien. Alleen de supermarktorganisatie Dirk van den Broek is structureel actief met de prijs door iedere maand 3 tijdschriften met ongeveer 15% af te prijzen. Enkele verkooppunten testen met een korting van 10% op het hele assortiment. Dit heeft blijkbaar geen duidelijke negatieve effecten op de verkoop via de vakhandel tot gevolg gehad. Veel aanbieders binnen alle verkoopkanalen richten zich wel meer op speciale prijsacties gebonden aan een seizoen of een bepaalde selectie tijdschriften in pakketvorm. Overigens is de gedrukte adviesprijs op de tijdschriften gehandhaafd gebleven.

De consumptieve bestedingen in termen van losse verkoop tijdschriften worden voor 2000 geschat op een bedrag van rond de 900 miljoen gulden. Volgens berekeningen van beide grossiers geniet de vakhandel (de boekhandel en tijdschriftenspecialzaak) rond de 350 miljoen gulden van deze consumptieve bestedingen.

Voorafgaand aan het loslaten van de vaste prijs voor tijdschriften heeft de Tijdschriftencommissie een notitie gepubliceerd met de titel 'Het tijdschrift als rendementsartikel binnen de boekhandel'. Deze notitie is inmiddels integraal opgenomen in het Vademecum voor de Boekhandel.

Tabel 7**Marktaandeelen van de verkoopkanalen (in % van de totale afzet grossier)
Aldipress**

Jaar	Vakhandel	Tabak	LDH	Overig*	Totaal
1995	37,9	12,3	42,6	7,1	100
1996	35,0	11,5	46,5	7,0	100
1997	33,6	11,1	47,6	7,6	100
1998	33,6	11,0	47,8	7,6	100
1999	32,0	10,0	50,0	8,0	100
2000	31,4	10,8	49,9	7,9	100

* onder meer benzinestations, horecagelegenheden et cetera

Tabel 8**Marktaandeelen van de verkoopkanalen (in % van de totale afzet grossier)
Betapress**

Jaar	Vakhandel	Tabak	LDH	Overig*	Totaal
1996	55,6	13,0	23,6	7,8	100
1997	53,9	12,2	24,6	9,3	100
1998	51,1	11,7	27,3	9,9	100
1999	46,3	11,9	29,6	12,2	100
2000	45,7	11,2	32,4	10,7	100

* onder meer benzinestations, horecagelegenheden et cetera

Internet

In het jaar 2000 is vast komen te staan dat het internet niet meer weg te denken is uit het boekenvak. In ditzelfde jaar werd ook duidelijk dat de virtuele wereld niet alleen winnaars kent. Veel internetbedrijven zijn failliet gegaan of zijn nog voor een dreigend faillissement uit de lucht gehaald. De bedrijven die er in slagen te overleven, hebben dat te danken aan een uniek product, een belangrijke regiofunctie, een rotsvaste merknaam, schaalgrootte of aan volhardende financiers. Toch is zelfs het voldoen aan deze voorwaarden nog niet zaligmakend. Aan het overleven van Amazon bijvoorbeeld, als internetbedrijf pur-sang, wordt nog steeds getwijfeld. De strategie van Bruna, waarbij echte winkels worden aangevuld met een virtuele winkel, de zogenaamde 'clicks & bricks', lijkt een zekerder weg naar internet-succes te bieden. De kracht van de combinatie van clicks & bricks, in welke vorm dan ook, wordt ook benut door bijvoorbeeld BoekNet en AKO. Maar ook de kleinere boekhandel weert zich flink op het internet. Vaak ontwikkelt deze zich, mede dankzij het internet, tot een lokale culturele fakkeldrager. Om een verdere ontplooiing van leden op het gebied van internet te ondersteunen heeft de NBB, in samenwerking met het NBLC (de branchevereniging van de bibliotheken), besloten een boekenportaal op het internet te ontwikkelen dat zich richt op het informeren van de consument. Uniek bij dit portaal zal de uitgebreide en alomvattende database met vele zoekmogelijkheden zijn. De op het portaal gepresenteerde gegevens zullen, in verschillende vormen, beschikbaar worden gemaakt voor leden en niet-leden. Het is in dit verband belangrijk te benadrukken dat noch de NBB noch het NBLC het portaal met winstoogmerk zullen exploiteren. Dit heeft tot gevolg dat de Nederlandse boekhandel tegen een geringe vergoeding en met een minimale inspanning die gegevens kan verkrijgen die het hart van een eigen website kunnen vormen. Zo blijft er meer tijd en geld over om het eigen, unieke gezicht van de boekhandel op het internet vorm te geven. Een demonstratiemodel van het portaal is tijdens de ledenvergadering van 6 november getoond en de reacties van de aanwezige boekverkopers waren enthousiast. Ook op de ledenvergadering van het NBLC heeft de demonstratieversie van het portaal een positief onthaal gekregen. Een stichting zal vorm geven aan de samenwerking tussen de NBB en het NBLC. Het convenant dat de samenwerking bezegelt zal in januari 2001 ondertekend worden, waarna kan worden begonnen met de bouw van het echte portaal, dat de werknaam Boek.nl voert. Medio 2001 zal de eerste versie de lucht in gaan.

Distributie

Distributiecommissie

Boekverkopers waren in 2000 in toenemende mate ontevreden over het niveau van de dienstverlening van Centraal Boekhuis. In mondelinge en schriftelijke contacten is Centraal Boekhuis door de Distributiecommissie meermalen geconfronteerd met de zorgen van boekverkopers rond bepaalde aspecten van de dienstverlening. Helaas heeft de Distributiecommissie moeten constateren dat Centraal Boekhuis in 2000 de gerezen zorgen rond de dienstverlening onvoldoende heeft kunnen wegnemen. Volgens Centraal Boekhuis is het echter een kwestie van tijd voordat de meest voorkomende knelpunten verholpen zullen zijn. Veel zal daarbij afhangen van de voortgang van invoer van het infrastructurele plan *CB 2000*, gericht op beheersbaarheid, vereenvoudiging en verdere automatisering van bedrijfsprocessen binnen Centraal Boekhuis. Los van de voortgang van *CB 2000* hebben de Distributiecommissie en Centraal Boekhuis afgesproken dat de klachten en wensen van boekverkopers in de eerste maanden van 2001 tijdens een rondetafelgesprek met een tiental boekverkopers duidelijk in kaart zullen worden gebracht. Eventueel volgt een monitor (het daadwerkelijk volgen van de distributiestroom Centraal Boekhuis op diverse winkelvloeren) en een enquête rond het onderwerp dienstverlening Centraal Boekhuis. Resultaten zullen door Centraal Boekhuis meegenomen kunnen worden in aanpassing van de praktische dienstverlening richting boekhandel.

17
41

Eind november 2000 heeft Centraal Boekhuis het hele vak door middel van een uitgebreide brief op de hoogte gesteld van een boveninflatoire verhoging van de distributietarieven voor 2001. Gezien de in de brief aangevoerde zwaarwegende argumenten, heeft de NBB de directie van Centraal Boekhuis laten weten de aanzienlijke verhoging te accepteren met de aantekening dat een dergelijke verhoging volgend jaar niet weer aan de orde kan zijn. In het voorjaar van 2001 is het overigens de bedoeling dat het bestuur van de NBB, na afstemming met de Distributiecommissie, haar visie op de strategische ontwikkeling van de distributie via Centraal Boekhuis presenteert aan de directie van Centraal Boekhuis.

Nu zwaarder wordt der jaren last
verschijnt mij vaak een droomgezicht:

Van: Ida Gerhardt, Verzamelde gedichten II

Centraal Boekhuis

Vlak na 1 januari 2000 bleek Centraal Boekhuis niet voor niets de kapitaalvervlindende millenniumoperatie te hebben laten uitvoeren. Zonder noemenswaardige problemen kon Centraal Boekhuis haar klanten na de belangrijke datumwisseling op alle fronten blijven bedienen. In het afgelopen jaar namen de distributieactiviteiten van Centraal Boekhuis weer gestaag toe. Er werden 56,7 miljoen exemplaren verwerkt, bijna 2,25 miljoen exemplaren meer dan in 1999.

CB 2000 is het bedrijfsbrede automatiseringsproject waarmee Centraal Boekhuis in 2000 en 2001 alle geautomatiseerde systemen vernieuwt. In april 2000 is in het kader van dit project een nieuw systeem voor het verwerken van bestellingen in gebruik genomen, het Opdrachten Management Systeem (OMS). Na enige aanloopproblemen draait het systeem inmiddels naar tevredenheid. Tot aan december 2001 zal Centraal Boekhuis zich verder in het kader van dit project bezig houden met de noodzakelijke vernieuwing van de automatisering rond de volgende aspecten:

- het indienen van orders (onder andere nieuwbouw CB Link)
- artikel- & voorraadbeheer (onder andere uitbreiding titelinformatie)
- distributie & vervoer (onder andere uitbouw geïntegreerd vervoer en flexibilisering aansluitdagen)
- retouren
- facturering (onder andere nafactureren en elektronisch factureren)
- informatie (onder andere ontwikkeling elektronische Verslaglegging en -Informatie voor boekhandels)

In november 2000 heeft de directie van Centraal Boekhuis tijdens de ledenvergadering van de NBB een nieuw initiatief aan de aanwezige boekverkopers getoond: Boek Op Verzoek (BOV). Centraal Boekhuis heeft deze printing on demand oplossing voornamelijk ontwikkeld om tegemoet te komen aan het toenemende gebrek aan adequate opslagcapaciteit in de eigen magazijnen. Veertig procent van alle titels van Centraal Boekhuis is op jaarbasis namelijk slechts goed voor één procent van de totale afzet. Centraal Boekhuis hoopt met de introductie van Boek op Verzoek voorraden van niet renderende titels zoveel mogelijk terug te dringen, zonder dat deze titels hun leverbaarheid verliezen.

Scholtens

In 2000 heeft Scholtens een groei aan nieuwe afnemers laten zien van 11%. Om de toename van het aantal klanten ook in de toekomst logistiek te kunnen verwerken, heeft Scholtens in eigen beheer een nieuwe ordermodule geïmplementeerd. De leveringsservicegraad bedroeg in 2000 95%.

Scholtens hanteert twee verkoopformules. De boekhandel kan voor eigen rekening bestellen; de korting is gebaseerd op de omzet en er is geen sprake van recht van retour. Verder kan de boekhandel deelnemen aan Librinet. In dit geval maakt de boekhandel gebruik van een voorselectie van titels die Scholtens in overleg met uitgevers maakt. Op de verplichte afname bestaat recht van retour; de overige titels kunnen tegen betaling van kosten retour gezonden worden. Voor leden van Boekenpartners geldt recht van retour voor mandaattitels, de overige bestellingen worden in principe zonder recht van retour geleverd.

Scholtens houdt met enige regelmaat klantenenquête's over diverse onderwerpen. De uitkomsten worden meegenomen bij de vernieuwing van de aangeboden producten. Zo is Scholtens gestart met een nieuw informatie- en bestelsysteem op internet. Verder heeft Scholtens titelbestandondersteuning voor relaties met een eigen website in gang gezet.

Vaste boekenprijs

Ontwikkelingen

Eind 2000 is de tussentijdse evaluatie van de vaste boekenprijs van start gegaan. De evaluatie is een onderdeel van de ontheffing op de Wet Economische Mededinging (nu Mededingingswet genoemd) die de vaste boekenprijs tot 2005 garandeert. De evaluatie betreft een onderzoek naar de effectiviteit en de efficiëntie van de vaste boekenprijs als instrument om het pluriforme boekenaanbod en de brede beschikbaarheid te garanderen. Gekeken zal ook worden of andere instrumenten dan de vaste boekenprijs tot pluriformiteit en brede beschikbaarheid kunnen leiden. Internationale vergelijkingen zullen eveneens worden meegenomen in het onderzoek, dat is uitbesteed aan het Centraal Planbureau (CPB) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Beide onderzoeksinstituten zullen gebruikmaken van derden, waaronder de Stichting voor Economische Onderzoek (SEO) van de Universiteit van Amsterdam en onderzoeksbureau EIM te Zoetermeer. De evaluatie bestaat uit twee delen, één voor het voortgezet onderwijs (gereed voorjaar 2001) en één voor het algemene boek (gereed eind 2001).

Tegenstanders van de vaste boekenprijs menen dat het wellicht spijtig is als de boekhandel op de hoek moet plaatsmaken voor 'snelle' winkels, maar dat zou nu eenmaal de tucht van de vrije markt zijn waar alle bedrijfstakken aan onderworpen moeten zijn. Bovengenoemd onderzoek zal waarschijnlijk uitwijzen dat zonder een vaste boekenprijs slechts een gering aantal titels goedkoper worden en dat de overige boeken in prijs zullen stijgen. Verwijzingen naar mensen met lagere inkomens die uitsluitend (te dure) bestsellers kopen, getuigt ons inziens van een kortzichtig mensbeeld. Bovendien verschijnen voor boekenliefhebbers met een kleine beurs veel boeken na enige tijd in goedkopere edities en/of pockets. Ook kan iedereen met een laag inkomen terecht bij de plaatselijke bibliotheek.

De boekhandel is niet zomaar detailhandel. Boeken zijn geen sokken; boeken zijn dragers van informatie, beelden, ideeën et cetera. "De boekhandel is", zoals Marcel Möring bij de opening van een Rotterdamse boekhandel verwoordde, "een vreemde plek. Zij lijkt alleen maar op een echte winkel, een illusie die goedgemutst in stand wordt gehouden door kassa's te plaatsen, aanbiedingen aan te prijzen en geld in ontvangst te nemen van klanten. Het is allemaal schijn. Eerder vertoont de boekhandel overeenkomsten met een kerk, een theater, de behandelkamer van een psychoanalyticus. In een goede boekhandel gelden veel van de normale wetten van het ondernemerschap ook niet.

Waar in een gewone winkel goederen van de plank verdwijnen als ze nauwelijks verkopen, koestert de betere boekhandel haar winkeldochters."

Dit 'dure behang' staat voor een enorm stuk opgebouwde cultuurkennis. Waar de voorstanders van marktwerking aan voorbij gaan is het feit dat bij een uniforme detailhandel met zijn 'inpakken-en-wegwezen-cultuur' deze kennis verdwijnt. De waarde hiervan is niet in kille onderzoekscijfers te vatten.

Internationaal zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd, van belang voor het (Europese) boekenvak. Op 3 maart belegde de KVB een bijeenkomst van taalgrenslanden. Per land zijn de problemen met betrekking tot (re-)import van boeken en e-commerce geïnventariseerd. Aanwezig waren naast Nederlandse deelnemers en waarnemers, vertegenwoordigers van de European Booksellers Federation (EBF), de Federation of European Publishers (FEP) en vertegenwoordigers uit België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Oostenrijk.

In de eerste week van oktober organiseerde Frankrijk in Straatsburg als voorzitter van de Europese Unie een seminar met de titel 'The Economics of the Book Industry in Europe'. Zo'n 250 boekenvakkers, ambtenaren, wetenschappers en politici discussieerden in diverse werkgroepen (e-commerce, e-books, auteursrecht en de vaste boekenprijs) over de wenselijkheid van regulering binnen het boekenvak. Doel van Frankrijk was tegenstellingen te vermijden tussen nationale politiek en ontwikkelingen binnen de Europese Gemeenschap. Zowel de landen zonder vaste boekenprijs, de Europese Commissie als de Raad van Europese Ministers van Cultuur zijn voor regulering per land of per taalgebied.

Promotie

De CPNB

Ook in 2000 heeft de Stichting Boekpromotie, (het fonds dat zijn gelden ontvangt uit de afbouw van de NBD-provisie) 75% van haar gelden ter beschikking gesteld aan de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB). De gelden zijn onder meer gebruikt om de reclamecampagnes voor de Boekenweek, de Kinderboekenweek en de Maand van het Spannende Boek te ondersteunen met een tv-commercial waarin, zoals afgesproken, tevens aandacht voor de Boekenbon werd gevraagd. Gezien de ontwikkelingen in de afzet van de diverse geschenken hechten de NBB-leden zeer aan de basisactiviteiten van de CPNB.

Voor de Boekenweek 2000 werd een recordoplage van 768.000 exemplaren van het veelbesproken *Het theater, de brief en de waarheid* van Harry Mulisch gedrukt. Voor het eerst werd het literaire Boekenweekgeschenk uitgebracht in gebonden vorm. De consument kreeg het cadeau bij besteding van ten minste f 24,50 aan Nederlandstalige boeken. Het thema van de 65ste Boekenweek was *Lectori Salutem – verhalen uit de klassieke oudheid*. Ter gelegenheid van het thema werd geen essay gepubliceerd maar een unieke cd-rom over de grote klassieke auteurs en hun werk. De oplage van de cd-rom bedroeg ruim 30.000 exemplaren, de verkoopprijs was f 14,95. Ter ere van de jubileumeditie van de Boekenweek zagen nog twee speciale uitgaven het licht. Ten eerste verscheen het boek *Zolang de voorraad strekt* van auteur Onno Blom over de literaire Boekenweekgeschenken die tussen 1984 en 2000 werden gepubliceerd. Ten tweede werd een uniek foto-album (*Alle jaren feest*) over het Boekenbal door de jaren heen gepubliceerd. Het boek werd in een bijzondere feestverpakking (een schoenendoos) te koop aangeboden.

23
37

In 2000 schreef Sjoerd Kuiper het Kinderboekenweekgeschenk *Eiber* dat in een oplage van 330.000 exemplaren werd verspreid. Het prentenboekje *Ezelsoor* werd dit jaar door Dick Bruna geschreven en geïllustreerd. De oplage van ruim 130.000 exemplaren was snel uitverkocht. Het thema van de Kinderboekenweek was *Driftkickers, feestvarkens en andere boekenhelden*. De Stichting CPNB maakte in 2000 weer een keur aan Kinderboekenweekbladen en lespakketten. Ook de succesvolle internetsite was in de maanden rond de Kinderboekenweek weer in de lucht.

Het geschenk tijdens de Maand van het Spannende Boek -*Nachtwerk* van David Baldacci Walters- verscheen in een oplage van 383.000 exemplaren. Het thema tijdens de maand juni was *Maand van de verfilmde thriller*.

Ik die nu ben gesloten als een ton
Zal luid en onontkoombaar openbreken
En alles wat naar buiten stroomt is pijn.

Van: Gerrit Komrij, uit 52 Sonnetten bij het Verglijden van de Eeuw

Met betrekking tot de non-fictie is de CPNB in 2000 een nieuwe weg ingeslagen. De drie verschillende thema's werden verlaten en ingeruild voor een grote actie in de twee laatste weken van mei: *De weken van het reisboek*. Deze weken werden ondersteund door de CPNB met een magazine *Weg met reisboeken* en een radiocommercial die veelvuldig tijdens deze weken werd uitgezonden. Een naderhand gehouden enquête wees duidelijk uit dat de boekhandel zeer ingenomen was met dit nieuwe initiatief.

De Boekenbon

De omzet van de Boekenbon is in 2000 ten opzichte van 1999 gestegen met 5,28%. De gemiddelde verkoopwaarde steeg 0,84% en bedroeg in 2000 f 21,85. Het aantal verwerkte reductiecoupons bedroeg 93.887, hetgeen een daling betekende ten opzichte van 1999 van 4,42%.

Na een turbulent 1999, waarin storingen aan de oude apparatuur en aanschaf van nieuwe hard- en software voor vertragingen zorgden en waarin het nominaal systeem geïntroduceerd werd, is 2000 een jaar geweest waarin de situatie zich stabiliseerde. Op enkele incidenten na, die de Boekenbon bv meer hoofdbrekens bezorgde dan de boekhandel, functioneert het nieuwe systeem goed. Belangrijkste wijziging in 2000 betreft de BTW op Boekenbonnen. Het Ministerie van Financiën heeft bepaald dat Boekenbonnen waardepapieren zijn in de zin van de Wet Omzetbelasting. Dit betekent dat sinds 1 juli 2000 de verkoop en de verrichtingen met betrekking tot Boekenbonnen zijn vrijgesteld van BTW.

Voor de boekhandel heeft de vrijstelling tot gevolg dat een iets groter beslag is gelegd op de liquide middelen. De financiële gevolgen voor de Boekenbon bv zijn ernstiger. Er kan geen vooraftrek meer plaatsvinden voor de kosten die te maken hebben met de verkoop, de aanmaak en de verrekening van Boekenbonnen.

De Boekenbon bv heeft naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie van het nominaal systeem besloten de algemene voorwaarden aan te passen. De vooruitbetalingskorting (betaling binnen 7 dagen) is per 1 januari 2001 verhoogd van 2% naar 3% zodat degenen die vooruitbetalen in totaal 5% compensatiekorting krijgen. Het minimale bestelbedrag is verlaagd van f 5.000,- naar f 2.000,-; onder de f 2000,- zijn geen Boekenbonnen te bestellen.

In de TV-spotjes die de CPNB de laatste jaren heeft laten vervaardigen ten behoeve van ondersteuning van Boekenweek, Kinderboekenweek en Maand van het Spannende Boek speelde de Boekenbon volgens afspraak steeds een rol. Naar aanleiding van deze promotionele samenwerking hebben Stichting CPNB en de Boekenbon bv de banden op het promotionele vlak nauwer aangehaald.

De CPNB heeft de Boekenbon bijvoorbeeld ondersteund bij de realisatie van twee verschillende radiocommercials die ten tijde van de diploma-uitreiking in juni op diverse publieke radiozenders werden uitgezonden. In het najaar zijn er diverse verkennende gesprekken geweest tussen de directie van de CPNB en de Boekenbon om in 2001 en volgende jaren te komen tot een structurele samenwerking op promotioneel gebied richting boekhandel en consument. In de voorgestelde rolverdeling is de Boekenbon bv opdrachtgever en Stichting CPNB bedenker en uitvoerder van promotionele activiteiten rond de Boekenbon. Het ligt in de lijn der verwachting dat er in de eerste maanden van 2001 bindende afspraken tussen Stichting CPNB en de Boekenbon bv op dit terrein zullen worden gemaakt. Promotionele activiteiten rond de zogeheten business-to-business markt zullen binnen het domein van de Boekenbon bv blijven vallen.

Personeel

Opleidingen

De NBb is van mening dat de bereidheid van de boekhandel om opleidingen te volgen of te laten volgen, moet toenemen. Niet alleen telt zelfs de basiscursus Boekhandel voor het tweede achtereenvolgende jaar minder cursisten, ook biedt de Vakopleiding de overige cursussen in cursusjaar 2000-2001 bij gebrek aan belangstelling alleen nog aan op verzoek.

Het NBb-bestuur ziet opleiden als een 'must'. Goedgeschoold personeel beschikt over meer arbeidsvreugde hetgeen naast een plezierige(r) werkomgeving leidt tot een positieve invloed op de ondernemingsresultaten.

De boekhandel heeft in vergelijking met de overige detailhandel vooralsnog minder moeite om aan personeel te komen. Toch zijn er steeds meer signalen dat hier een kentering in komt. De boekhandel zal dan ook meer moeten investeren in haar medewerkers wil ze gemotiveerde medewerkers behouden en werven. In het principe-akkoord van de CAO voor de Boekhandel en Kantoorvakhandel 2000-2002 (zie hierna - afwachten) was onder meer afgesproken dat oprichting van een opleidingsfonds onderzocht zal worden.

De NBb vindt het wenselijk inzicht te krijgen in de positie van de individuele boekhandel op de arbeidsmarkt en het personeelsbeleid. Onderzoek hiernaar zal leiden tot een gericht beleid, ook ten aanzien van opleidingen.

27
27

In oktober kondigde het Instituut voor Media- en Informatie Management (MIM, voorheen de FMA) aan dat in het kader van herijking van het onderwijs aan het MIM de boekhandelstage als verplicht onderdeel binnen het tweede studiejaar van de opleiding BU (boekhandel en uitgeverij) niet meer in het didactische onderwijsmodel past. Het bestuur heeft hierover zijn ongenoegen geuit bij de directeur van het instituut.

CAO's

CAO voor de Boekhandel en Kantoorvakhandel

De CAO voor de Boekhandel en Kantoorvakhandel liep op 31 maart 2000 af. De onderhandelingen met de vakbonden resulteerden op 21 september 2000 in een principe-akkoord, waarin naast afspraken over onder meer loonsverhogingen (3,5% per 1 oktober 2000 en 3,5% per 1 oktober 2001), maaltijdvergoeding, werkdruk en opleidingen, een afkoop van de compensatie was opgenomen voor het werken op de zaterdagmiddag en de wekelijkse koopavond. Tijdens de NBb-najaarsvergadering op 6 november bleek echter geen meerderheid

akkoord met de afkoop die bestond uit: loonsverhoging van 2,5% voor medewerkers die daadwerkelijk arbeid pleegden te verrichten op genoemde uren; een persoonlijke toeslag voor hen die er in salaris op achteruit gingen; een maximaantal te werken verplichte zaterdagen van 36 stuks en afschaffen van de hulpkrachten. In het nieuwe jaar zijn er pogingen ondernomen om als nog tot een akkoord te komen, maar bij het afsluiten van dit jaarverslag was er nog geen resultaat bekend.

GWB-CAO

De CAO voor de Groep van Wetenschappelijke en zelf-importerende Boekverkopers (GWB-CAO) liep eveneens op 31 maart 2000 af. De onderhandelingen verliepen stroef en de besturen van FNV Kiem en de GWB werden ingeschakeld om de ontstane vertrouwenscrisis te herstellen.

Het principe-akkoord voor een GWB-CAO 2000-2002 dat op 21 augustus 2000 het licht zag, werd goedgekeurd door de leden van de betrokken partijen. Tijdens het uitwerken van de nota van wijzigingen werd daar door de Dienstenbond CNV op teruggekomen, omdat de bond de 'normale' werkdag om 20.00 uur beëindigd wilde zien. Na aanpassing van het akkoord stemden alle leden uiteindelijk op 22 december in met het herziene akkoord. Naast loonsverhogingen per 1 augustus 2000 (3,75%) en 1 april 2001 (3,25%) zijn afspraken gemaakt over onder meer de overwerkregeling, werkdruk, onderzoek naar scholing, personeelsbeleid en integratie met de CAO voor de Boekhandel en Kantoorvakhandel. Verder stellen werkgevers 0,6% en werknemers 0,2% van de brutolooncomponenten ter beschikking voor een kinderopvangregeling van 0 tot 4-jarigen.

De Nederlandse Boekverkopersbond

NBb-groepen

Groep van Wetenschappelijke en zelf-importerende Boekverkopers

De Groep van Wetenschappelijke en zelf-importerende Boekverkopers (GWB) werd in 1971 opgericht en telde in het jaar 2000 30 leden met 70 vestigingen. Op de algemene ledenvergadering, die in juni te Utrecht werd gehouden, hebben twee gastsprekers het woord gevoerd. De heer Bloemsma, PCM directeur Electronische Media, heeft gesproken over de opkomst en ontwikkeling van het e-boek en de heer Dijkema, bestuurslid van de Groep Uitgevers Vak en Wetenschap (UVW), heeft een inleiding gehouden over de stand van zaken met betrekking tot het auteursrecht.

In dit jaar werd er voor de tweede maal een gezamenlijke promotionele activiteit ondernomen. Tijdens de Wetenschap en Techniek Week, dit jaar met het thema 'Huis, Tuin en Keuken', werd een advertentie op A3 formaat geplaatst met een aantrekkelijke selectie titels en een speciale kortingsactie bij de aangesloten GWB-boekhandels.

De GWB heeft zich dit jaar ook intensief bezig gehouden met de ontwikkelingen op het internet en de kansen en bedreigingen die daaraan voor de leden verbonden zijn. Dit onderwerp is ook aan de orde gekomen in het overleg met de wetenschappelijke uitgevers en universiteitsbibliotheken. Met de UVW is verder gesproken over de gezamenlijke activiteiten en met de Universiteitsbibliotheken en Koninklijke Bibliotheek (UKB) wordt onderzocht op welke wijze inhoud aan de samenwerking kan worden gegeven.

29
62

Groep Professionele Boekverkopers van het Christelijke Boek

Voor de Groep Professionele Boekverkopers van het Christelijke Boek (GCB) plaats stond het jaar 2000 in het teken van veranderingen. Er waren diverse bestuurswisselingen, het duovoorzitterschap is overgegaan in een enkel voorzittersschap en de GCB is op volle kracht vooruit gegaan. Er zijn diverse mailings geweest onder meer naar leden van het CLK (Christelijke Lectuur Kontakt). Deze CLK-mailing bevatte een folder met uitleg over de GCB en een notitie over het Reglement Handelsverkeer met betrekking tot de christelijke boekenmarkt. Daarnaast is contact gezocht met diverse uitgevers en is er aandacht besteed aan leveringsvoorwaarden, bedrijfsvergelijkend onderzoek, de profilering van de GCB en het reilen en zeilen binnen de christelijke boekenwereld. Bij de GCB speelt het uitwisselen van ervaringen een grote rol.

De leden geven elkaar regelmatig advies met betrekking tot het kortingsbeleid van verschillende uitgevers, bestelkanalen en de beheersing van distributiekosten. Automatisering en internet spelen een steeds grotere rol binnen de GCB. Steeds meer leden automatiseren zich en ook zijn er diverse initiatieven binnen de christelijke boekenwereld ontplooid voor aanwezigheid op het internet. Voor het jaar 2001 staan verschillende onderwerpen op het programma. Met name zal er naar de distributiekosten worden gekeken en staan er diverse gesprekken met uitgevers en christelijke organisaties op het programma.

Overleg ongebonden boekverkopers

In 2000 krijgt het streven van het NBb-bestuur om te komen tot een bundeling van krachten van zelfstandige ongebonden leden meer vorm. Achterliggende reden is de ervaring dat bij differentiatie specifieke groepen van boekverkopers beter tot hun recht komen. Zowel deelnemers aan het Overleg Kinderboekhandels (16 boekhandels) als deelnemers aan het Overleg Algemene Boekhandels (44 boekhandels) kwamen in 2000 driemaal bij elkaar voor het bespreken van onderwerpen van gezamenlijk belang. Deelnemers aan het Overleg Literaire Boekhandels besloten samen te gaan met het Overleg Algemene Boekhandels, waarin ongebonden boekverkopers met een omzet tot 1,5 miljoen gulden verenigd zijn. Onderwerpen die aan de orde komen zijn onder meer distributie(kosten), bedrijfsvergelijkend onderzoek, promotie, CPNB, internet en leveringsvoorwaarden.

NBb-beleid

Actieplan

In de najaarsledenvergadering zijn de NBb-leden uitvoerig geïnformeerd over de voortgang van het actieplan dat in 1999 het licht zag. De actiepunten in het actieplan zijn in 9 onderdelen geclusterd: vaste prijs; groepen/certificering; opleiding; onderzoek; internet; distributie; promotie/leesbevordering; algemene belangenbehartiging en advisering. Rode draad in het actieplan is (rand)voorwaarden te scheppen om het marktaandeel van de boekhandel te handhaven en zoveel mogelijk te vergroten. In grote lijnen zijn de doelstellingen voor het jaar 2000 gehaald. Voor 2001 staan het portaal, onderzoek en opleidingen hoog op de agenda.

De ambities van het NBb-bestuur hebben er toe geleid dat een extra beleidsmedewerker is aangetrokken om uitvoering van de plannen te kunnen waarborgen. Vooral de uitwerking van de internetplannen met betrekking tot het portaal zijn zeer arbeidsintensief.

In 2000 heeft het NBb-bestuur twee regionale vergaderingen gehouden, één in Deventer en één in Heerenveen. Het NBb-bestuur hecht veel waarde aan de informele bijeenkomsten, waarin van gedachten gewisseld wordt over onderwerpen die ieders belangstelling hebben. Voor 2001 staan bijeenkomsten in Utrecht en Eindhoven op de agenda.

31
18

Onderzoek

Aan het onderwerp onderzoek is in 2000 zeer veel aandacht besteed. In het voorjaar van 2000 heeft de NBb in samenwerking met het Economische Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf (EIM) een workshop georganiseerd om onderzoeksbronnen binnen en buiten het vak te inventariseren en onderzoeksbehoeften van de branche in kaart te brengen. Het Hoofd Bedrijfschap Detailhandel (HBD) heeft deze opdracht gefinancierd om tot betere basisinformatie over de branche te komen. Deze basisinformatie publiceren zij jaarlijks in een brochure, 'Branche in detail' geheten. Het resultaat van deze workshop is door EIM weergegeven in de eindrapportage 'Informatie-audit Boekenbranche'. Op basis van aanbevelingen uit de rapportage heeft het bestuur van de NBb besloten het onderzoek ten behoeve van boekverkopers te herstructureren. Vanaf 2001 wil het bestuur het beschikbare budget voor onderzoek aanwenden voor de volgende onderwerpen:

- marktinformatie (algemene) boeken
- omzetmonitor voor alle productgroepen binnen de boekhandel
- bedrijfsvergelijkende onderzoeken op basis van jaarrekeningen ten behoeve van bepaalde groepen binnen de NBb

Het firmament is groot en leeg.
Ik timmer woorden aan elkaar
terwijl ik in het donker staar
en luister naar de eeuwigheid.
De poëzie biedt schrale troost,
de liefde als een bouwpakket –
het onbegonnen werk is klaar.
Wie doet mij een tegenzet.

Voor Markéta, Ingmar Heytze

Ten aanzien van de marktinformatie met betrekking tot algemene boeken heeft zich in 2000 een grote verandering voltrokken. In het najaar van 2000 werd namelijk duidelijk dat Stichting Speurwerk (onderdeel van de KVB) met ingang van 2001 zou stoppen met de Speurwerk Boeken Omnibus (SBO). De belangrijkste reden voor deze beslissing lag in het feit dat het veldwerkbureau NIPO had besloten te stoppen met de meer dan 25 jaar gehanteerde wijze van enquêtering (bezoek aan huis) ten behoeve van dit consumentenonderzoek. In collectief verband wordt momenteel onderzocht wat er in gezamenlijkheid gedaan kan worden om te komen tot betrouwbare markt cijfers over de verkoop van boeken.

Samen met EIM zal de Service- en Adviesbureau voor de Boekhandel bv (SAB) in opdracht van de NBB in 2001 een omzetmonitor voor alle voorkomende productgroepen binnen de boekhandel opzetten. Het is de bedoeling van de NBB haar leden regelmatig te informeren over omzetonwikkelingen binnen de boekhandel. Op individueel niveau kan de betrokken boekverkoper met de omzetmonitor van haar of zijn winkel het te voeren beleid beter bijsturen.

Uit de informatie-audit bleek ook onomstotelijk dat het jaarlijkse algemene bedrijfsvergelijkende onderzoek weinig extra informatie oplevert. CBS-cijfers blijken namelijk min of meer dezelfde informatie op te leveren. Het bestuur van de NBB heeft in 2000 dan ook besloten de bekende door het SAB uitgevoerde algemene rapportage te laten vervangen door een korte algemene rapportage op basis van CBS-cijfers. In het verlengde van deze beslissing gaat het bestuur van de NBB zich meer richten op verdieping van bedrijfsvergelijkende onderzoeken tussen vergelijkbare boekverkopers.

Ledenbestand en personalia

Tabel 9

Ledenbestand NBb per ultimo 2000

	1997	1998	1999	2000
Ereleden	5	5	4	4
Gewone leden	687	752	744	747
Buitengewone leden	60	61	59	51
<i>totaal aantal leden</i>	<i>752</i>	<i>818</i>	<i>807</i>	<i>802</i>

Tabel 10

Verhouding erkenden en NBb-leden

	erkende vestigingspunten	vestigingspunten van NBb-leden	*in % t.o.v. vestigingspunten
1990	1.518	1.027	67,6
1995	1.491	1.038	69,6
1996	1.496	1.021	68,2
1997	1.508	1.020	67,7
1998	1.523	1.075	70,6
1999	1.511	1.086	71,9
2000	1.530**	1.095	71,6

*De cijfers wijken af van voorgaande jaren omdat daarin ten onrechte de kiosken waren meegeteld.

**Stand per 15 januari 2001.

In memoriam

De Nederlandse Boekverkopersbond heeft in 2000 bericht van overlijden ontvangen van:

Co de Bruin (47 jaar) van Boekhandel Couvé te Den Haag;

Jan Bruijns (46 jaar) oud-eigenaar van boekhandel en uitgeverij De Koperen Tuin. De uitgeverij ontving in 1993 de Culturele Prijs Goes vanwege de culturele betekenis voor Goes, de Bevelanden en de provincie Zeeland. Jan Bruijns was tevens mede-organisator van de Week van het Zeeuwse Boek;

Alco Geleijns (28 jaar) van boekhandel Geleijns te Zevenbergen;

Guus Kemme (42 jaar) van Vakboekhandel en uitgeverij Architectura & Natura in Amsterdam;

Louis Henri Los (71 jaar) van Boekhandel De Kler in Leiden. De heer Los was van 1979-1985 NBB-bestuurslid waaronder van 1981-1985 penningmeester van het NBB-bestuur. Tevens was hij van 1983-1994 lid van de Raad van Commissarissen van het Centraal Boekhuis en van 1991-1995 lid van de CAO-onderhandelingsdelegatie;

Johan Hendrik de Vries (84 jaar) van boekhandel De Vries te Haarlem. De heer de Vries was in de jaren 60 lid van het NBB-bestuur. Als penningmeester is hij jarenlang verbonden geweest aan de Haarlemse Boekverkopersbond. Daarnaast is hij actief geweest in de Commissies Handelsverkeer, Vakopleiding, Beroepsvoorlichting, Vertalingsrecht en Ondersteuningsfonds;

Costa Yocarini (84 jaar) van boekhandel Kloosterman te Nijmegen was bestuurslid en vice-voorzitter NBB (1961-1966), commissaris Centraal Boekhuis in de jaren tachtig, vice-voorzitter van de Vereeniging en bestuurslid CPNB (1983-1985). In 1982 ontving de heer Yocarini als 'onvermoeid strever naar samenwerking in het boekenvak' de J.H. Donnerprijs.

Dwalende zal ik haar nagaan als de verten
haar hebben ingeademd uit mijn ogen;
de weg ligt van een heengaan overtogen;

Van: Gerrit Achterberg, Verzamelde gedichten

Samenstelling besturen, commissies en werkgroepen

Stand van zaken per 1 januari 2001

NBb-Bestuur

W. Karssen, *voorzitter*
P.M. Brinkers
A.F.H. Meulman
J. D. Osinga
J.M. Peters, *penningmeester*
G. Schut, *vice-voorzitter*
mw. drs. I.L. van Wijhe-Taekema
mr. A.C. Doeser, *secretaris*

Bestuur GWB

G.C. van Sprang, *voorzitter*
mw. K. de Vries
M.H. Bohlken
R.E. Overeynder
R. Wristers
mr. A.C. Doeser, *secretaris*

Bestuur GCB

mw. drs. I.L. van Wijhe-Taekema,
voorzitter
J.P. Brokking
D. Kaashoek
mw. C.J. Vroon-Scherpenzeel
mw. E.W. de Bres, *secretaris*

Bestuur Stichting NBb-fonds

W. Karssen, *voorzitter*
Mw. C.M. Heij
J.M. Peters, *penningmeester*
J.B. Polak
G. Schut

Distributiecommissie

J.M. Peters, *voorzitter*
H. van Belois
J.A.A. Boezeman
M.H. Bohlken
W.M. Eggenkamp
A.M. de Looff
mw. drs. M.C. Westerhof
W. A. Langendonk, *secretaris*

Tijdschriftencommissie

P.M. Brinkers, *voorzitter*
H. Koetsier
H. de Koning
J.M.N. Los
J. Lutjeboer
E. Oppersma
mw. L. Pieters
M.P. Rijsman
W.A. Langendonk, *secretaris*

Onderhandelingsdelegatie CAO voor de boekhandel

P. van Andel
mw. drs. J.C.M Buzink
mr. J.A.A. Kattenberg
drs. P.M.L. Sassen
mr. A.C. Doeser, *secretaris*

Onderhandelingsdelegatie GWB-CAO

Mw. C. Beijer
mr. J.A.A. Kattenberg
J.M. Peters
J.D. Voortman
mr. A.C. Doeser, *secretaris*

Bestuur stichting VUT-CAO

mr. A.C. Doeser
P.M. van den Berg

Bestuur VUT-stichting GWB

mw. C. Beijer
mr. A.C. Doeser

Vertegenwoordigingen in de boekenbranche**Bestuur KVB**

drs. A. van Beek
mw. E. de Jong
drs. J. van Straalen

Bestuur CPNB

D. Anbeek, voorzitter
J.M.N. Los
H. Wijnants
W.A. Langendonk, assessor

Raad van Commissarissen**Boekenbon BV**

drs. A. van Beek
W. Karssen
G. van der Maar

Raad van Commissarissen SAB BV

drs. A. van Beek
W. Karssen
G. van der Maar

Raad van Commissarissen**Centraal Boekhuis**

H. Boomker
mr. A.K. Jongbloed
G. van der Maar

Stichting tot Beheer van de**Aandelen van Centraal Boekhuis**

drs. A. van Beek
W. Karssen, voorzitter
G. Schut

Adviesraad Stichting Lezen

W. Karssen, voorzitter

Bestuur Stichting Boekpromotie

W. Karssen, voorzitter
A.J. Heinen

Commissie Handelsverkeer

P.M. van den Berg
H. Wijnants

Commissie van Beroep

A.J. Houtschild

Vertegenwoordigingen in andere organisaties

Bestuur Hoofdbedrijfschap Detailhandel

mr. A.C. Doeser

Koninklijke MKB Nederland/ Nationale Winkelraad

mr. A.C. Doeser

Nederlands Bibliografisch Centrum

mr. A.C. Doeser

Stichting Nederlandse Biblio- theekdienst

W. Karssen, penningmeester

G. Schut

Nederlandse Taalunie, Overleg Nederlandstalige Uitgeverij en Boekhandel

W. Karssen

European Booksellers Federation (EBF)

mr. A.C. Doeser

International Booksellers Federation (IBF)

mr. A.C. Doeser

Bureau van de Nederlandse Boekverkopersbond, Service- en Adviesbureau voor de Boekhandel bv en Nederlandse Boekenbon bv

39

68

per 1 januari 2001

Rachid Ajjaji	<i>medewerker verrekenadministratie</i>
Ellen Bogaards	<i>stafmedewerker</i>
Elise de Bres	<i>beleidsmedewerker</i>
Conny Buzink	<i>beleidsmedewerker</i>
Paula van Dijk	<i>medewerker Boekenbonadministratie</i>
Ari Doeser	<i>secretaris/directeur</i>
Ingrid van der Elst	<i>bureaumedewerker</i>
Carla Gouwerok	<i>bureaumedewerker</i>
Dan Huffenreuter	<i>administrateur</i>
Marry Huisman	<i>bureaumedewerker</i>
Gert Kalkman	<i>medewerker verrekenadministratie</i>
Joop Laan	<i>beleidsmedewerker</i>
Adriaan Langendonk	<i>beleidsmedewerker</i>

Thijs Wolzak werkt vanaf 1991 –in opdracht en in de vorm van vrije projecten– aan een steeds verder uitdijende verzameling beelden met documentaire waarde. Parallel aan het veranderende tijdsbeeld is in deze verzameling een ontwikkeling van fotografische en maatschappelijke visie van de maker te zien. De toepassing van deze beelden varieert van illustratie van artikelen in publicatiesbladen als *Quote* en *Elle* tot tentoonstellingen in een autonome context. Hij maakte voor *NRC Handelsblad* in 1991 en 1992 de fotoregistratie *De Directiekamer*, die ook in boekvorm verscheen. Ook zijn series *Nieuw Sloten*, *Leven in Dordrecht*, *Stadhuis/Bibliotheek* en *Kop van Zuid* werden in fotoboeken gebruikt. Zijn werk is onder andere in de collectie van het Stedelijk Museum Amsterdam vertegenwoordigd en hij werkt regelmatig als gastdocent aan diverse academies.